

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Αναδιφώντας το χθες (240)

Μικρές ιστορίες σε απρόσιτες γωνιές. Εξερευνώντας δύσβατα και άβυσσους σημεία του Ρεθύμνου (3)

Συνεχίζουμε σήμερα, μετά από διακοπή δύο εβδομάδων, τη σειρά στάσεων που πραγματοποιήσαμε στα πλαίσια των «Ημερών Ρεθύμνου 2022» την Τετάρτη 12 Οκτωβρίου στον ιστορικό περίπαιτο με τον παραπάνω τίτλο και υπότιτλο. Σ' αυτόν πήρε μέρος συγκεκριμένος αριθμός συμμετεχόντων (35), με σειρά προτεραιότητας στη δήλωσή τους, προκειμένου όλοι να μπορούν ν' ακούνε, να βλέπουν και να συμμετέχουν στα τεκταινόμενα, με τον μικρότερο κατά το δυνατόν κίνδυνο μετάδοσης του κορωνοϊού. Υπενθυμίζω ότι οι στάσεις ξενάγησης πραγματοποιήθηκαν σε σημεία της πόλης τα οποία είτε είναι δυσπρόσιτα είτε άγνωστα ή που δεν τα επισκέπτεται κανείς σχεδόν ποτέ μόνος του και μάλιστα χωρίς κάποιο ιδιαίτερο λόγο. Ακολούθησε σχετική προβολή-συζήτηση στο -πάντα φιλόξενο- ξενοδοχείο «Ιδαίων».

Γρότα κυρίας Αμαλίας. Αναφερθήκαμε και στην προηγούμενη συνέχεια στη γρότα του σχολείου «Αθηνά» της Αμαλίας Μανουσάκη-Τζαννιδάκη. Το κάνουμε και σήμερα προκειμένου να παραθέσουμε μια σπάνια φωτογραφία του Περικλή Διαμαντόπουλου, που πάρθηκε στον κήπο του οικισμού κατά την επίσκεψη του Πρίγκιπα Αρμούστη Γεωργίου στο Ρέθυμνο πριν από 124 χρόνια.

Γρότες διάσπαρτες στην πόλη. Μέσα στην παλιά πόλη συναντούμε αρκετές ακόμη γρότες, όπως εκείνες της οδού Σπύρου Μαρνιέρου κοντά στη Νομαρχία (απέναντι από το Γήπεδο), της οδού Καψάλη (Στενό Καμπαναριού), της πλατείας Καραολή και Δημητρίου (υπόλειμμα παλιότερης μεγαλύτερης γρότας), της οδού Αρκαδίου (απέναντι από το τζαμί Καρά Μουσα Πασά και δίπλα στην ΙΔΗ) και μερικές ακόμα άλλες.

Το παλιότερο και το νεότερο Κατρουλοσόκακο (που δεν είναι πια τέτοιο!). Το παλιότερο «Κατρουλοσόκακο», στον χώρο της μετέπειτα πλατείας Τίτου Πετυχάκη, μας είναι γνωστό από πολλές πηγές και απεικονίσεις, όχι όμως και το νεότερο. Το στεγασμένο πέρασμα από την Πλατεία Μικρασιατών προς την οδό Λασθένους, το οποίο μάλιστα σχηματίζει γωνία 90 μοιρών, μέχρι την πρόσφατη επισκευή του οικισμού που το εμπεριέχει χρησιμοποιούνταν επίσης για τον σκοπό που περιγράφει το παραπάνω παρωνύμιο, όχι όμως και σήμερα, ιδιαίτερα μετά και τον βραδινό φωτισμό του. Η επισκευή του κτηρίου υπήρξε πρότυπη και κανένας δεν διανοείται πια να το χρησιμοποιήσει για την ανάγκη του.

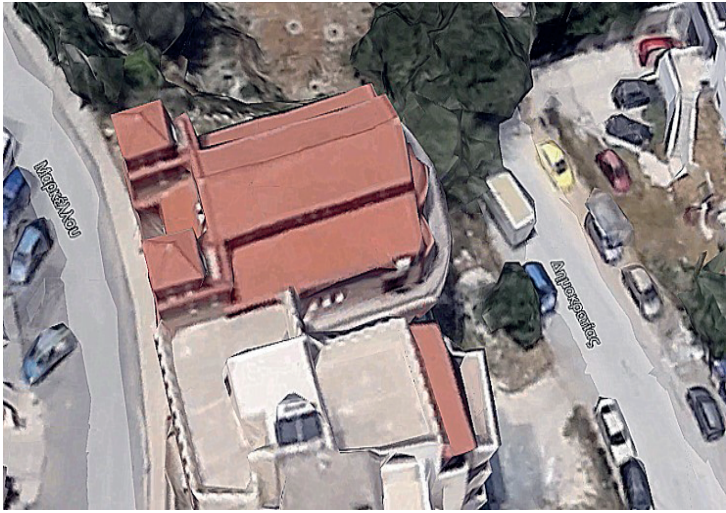
Ναοί άλλων θρησκειμάτων. Φραγκοκλησιά. Οι περισσότεροι Ρεθεμνιώτες δεν έχουν μπει στο εσωτερικό της Καθολικής Εκκλησίας της πόλης, η οποία είναι αφιερωμένη στον Άγιο Αντώνιο της Πάντοβα. Ο ναός ανεγέρθηκε το 1890 στη θέση παλιότερου που είχαν οικοδομήσει οι Καπουκίνοι το 1851. Οπωσδήποτε οι συχνές επισκέψεις κατά τις ξενάγησες μας αλλά και η συνουσία παλιότερα εκεί του Αντώνη Μαυράκη συντελούν στην αύξηση της επισκεψιμότητας του ναού, στον οποίο η ατμόσφαιρα είναι από τις υποβλητικότερες στην πόλη.

Πολωνικό Νεκροταφείο. Εξίσου δύσκολη, εγκεφαλικά και πρακτικά, είναι η επίσκεψη στο Καθολικό (Πολωνικό ονομαζόμενο επίσης) Νεκροταφείο, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια που η είσοδός του παραμένει κλειστή. Το νεκροταφείο αυτό δημιουργήθηκε αρχικά με σκοπό τον ενταφιασμό των 18 Πολωνών στρατιωτών που άφησαν τα οστά τους στο Ρέθυμνο κατά την περίοδο της Ρωσικής Κατοχής και αργότερα φιλοξένησε κι εκείνα τριών απλών συμπολιτών καθολικού δόγματος.

Ναοί άλλων θρησκειμάτων και δογμάτων. Άγιος Λάζαρος. Στη βενετσιάνικη συνοικία του Αγίου Λαζάρου, στη σημερινή δηλαδή οδό Νεοφύτου Πατελάρου, ο ναός του Αγίου Λαζάρου δεν είναι συχνά επισκέψιμος από τους κατοίκους της πόλης, παρότι κάθε Τετάρτη απόγευμα παραμένει ανοικτός. Στο πενιχρό αποτέλεσμα συντελεί οπωσδήποτε η αυστηρή διακόσμηση του αλλά και το γεγονός ότι ο άγιος αυτός δεν είναι από τους πιο αγαπητούς, εξαιτίας της παραμονής του επί τριήμερο σε κάθε άλλο παρά ζηλευτό τόπο. Οπωσδήποτε η τέλεση εκεί ορισμένων πολιτικών γάμων συντελεί στην εξοικειώσή του με τους Ρεθεμνιώτες.

Ναοί άλλων θρησκειμάτων και δογμάτων. Ακόμα δυσκολότερη είναι η επίσκεψη των περισσότερων κατοίκων, εκτός ασφαλώς εκείνων που αυτοαποκαλούνται «Γνήσιοι Ορθόδοξοι Χριστιανοί», στους ναούς τους. Σήμερα ένας μεγάλος τέτοιος ναός των λεγόμενων Παλαισημερολογιτών λειτουργεί στο κέντρο σχεδόν της νέας πόλης, μεταξύ των οδών Μαρκελλού και Δημοκρατίας, στο όνομα της Αγίας Παρασκευής.

Ναοί άλλων θρησκειμάτων και δογμάτων. Εξίσου, αν όχι πιο δύσκολη εγκεφαλικά, είναι η επίσκεψη σε ναούς, όπως της «Αδελφότητας Μαθητών του Ιησού Χριστού» ή της «Εκκλησίας της Αγάπης του Ιησού Χριστού», αλλά και σε ευκτήριους οίκους των μουσουλμάνων του Ρεθύμνου, οι οποίοι ενοικιάζουν απλούς ισόγειους χώρους προς άσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων.

Ναοί άλλων θρησκειμάτων και δογμάτων. Η κοινότητα των Ινδών του Ρεθύμνου είναι η μεγαλύτερη αναλογικά στην Ελλάδα μετά από εκείνη της Αθήνας, περιλαμβάνοντας σχεδόν 900 άτομα. Οι περισσότεροι ανήκουν στους Σιχ και για την άσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων έχουν ανεγείρει επίσημα ναό στην περιοχή του Παγκαλοχωρίου, τον οποίο πολύ σπάνια επισκέπτονται μη Ινδοί.

Περιοχή Φυλακών και παλιότερων οίκων ανοχής. Η περιοχή των οδών Χειμάρας, Αργυροπούλων και Καμπίστη ήταν από το 1928 μέχρι και τη δεκαετία του 1980 μη επιτρεπτή για τον γυναικείο πληθυσμό της πόλης αλλά και για το τμήμα του ανδρικού που δεν θεωρούσε τον αγοραίο ως έρωτα. Μετά τη λειτουργία των Επανορθωτικών Φυλακών Ρεθύμνης το έτος εκείνο, η οποία απέτρεψε ούτως ή άλλως την παρουσία των Ρεθεμνιωτών, οι πόρνες της πόλης ανέπτυξαν τους οίκους ανοχής στους παραπάνω παράπλευρους δρόμους. Εξαίρεση αποτέλεσε η οδός Μακεδονίας, η οποία κατοικούνταν σε όλες τις περιόδους από οικογένειες.

σε προστατευμένες γωνιές. Το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει τους «ματάκηδες» της πόλης να τα ακολουθούν εκεί, οπωσδήποτε με τη δέουσα διακριτικότητα. Ένας τέτοιος είχε «πιαστεί στα πράσα» στην περιοχή του Μασταμπά και είχε εισπράξει από τους περίοικους «παρά μία τεσσαράκοντα»!

Σπηλιά Τρυπητής. Στη σπηλιά της Τρυπητής, πάνω από τα Πευκάκια, κατέφευγαν προς ικανοποίησή τους πολλά κρυφά ζευγαράκια, ιδιαίτερα εκείνα των πολύ νεανικών ηλικιών. Μερικές μάλιστα φορές δεν πρόφταναν να φτάσουν ως εκεί πάνω και εκτελούσαν τις γενετικές αβρότητές τους κάτω από τα πεύκα, σε προστατευμένες γωνιές. Το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει τους «ματάκηδες» της πόλης να τα ακολουθούν εκεί, οπωσδήποτε με τη δέουσα διακριτικότητα. Ένας τέτοιος είχε «πιαστεί στα πράσα» στην περιοχή του Μασταμπά και είχε εισπράξει από τους περίοικους «παρά μία τεσσαράκοντα»!

Ημέρες Πολυτεχνείου

Επέτειος Πολυτεχνείου η χθεσινή, σχεδόν μισό αιώνα μετά το γεγονός, και οι Ρεθεμνιώτες που συμμετείχαν στα συγκλονιστικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν τότε ήταν ελάχιστοι. Ανάμεσά τους πιο γνωστός, αν και δεν εξαρώρως στο ελάχιστο τη συμμετοχή του, είναι ο Ολύμπιος Δαφέρμος. Από τα πολλά βιβλία του, καλύτερο για το θέμα αυτό είναι εκείνο που τιτλοφορείται «Φοιτητές και δικτατορία. Το αντιδικτατορικό κίνημα 1972-1973». Ο συμπολίτης μας υπήρξε φοιτητής της Σχολής Μηχανολόγων-Ηλεκτρολόγων του Μετσόβιου και αργότερα διδάκτορας του Παντείου Πανεπιστημίου. Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο (Το σχολείο κοιτάζει προς τα πίσω, Γαλλικός Μάης, Τα ρικά, Όνειρο ήταν, Από την ελπίδα στην απογνώση κ.ά.), που κάποτε θα έπρεπε να παρουσιαστεί συγκεντρωτικά στη γενέθλια πόλη.

